

بالاترین حالات در پیش خدا اینست که انسان در اثر کار خسته شده باشد

آیت الله مظاهری در درس اخلاق اخیر خود گفت: بالاترین حالات در پیش خدا اینست که انسان در اثر کار خسته شده باشد. این خستگی خیلی پیش خدا لذت دارد. به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله حسین مظاهری در درس اخلاق اخیر خود مطالبی بیان کرده که متن آن برای علاقه مندان در پی می آید. قانون ششم که در بحث ما دخالت کامل دارد و در انتخاب ما و اختیار ما سرنوشت ساز است، قانون تلاش و کوشش و قانون کار است؛ و اینکه انسان باید در زندگی فعال باشد. به هر اندازه می تواند تلاش و کوشش داشته باشد. هم برای دنیا و هم برای آخر

آیت الله مظاهری در درس اخلاق اخیر خود گفت: بالاترین حالات در پیش خدا اینست که انسان در اثر کار خسته شده باشد. این خستگی خیلی پیش خدا لذت دارد.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله حسین مظاهری در درس اخلاق اخیر خود مطالبی بیان کرده که متن آن برای علاقه مندان در پی می آید.

قانون ششم که در بحث ما دخالت کامل دارد و در انتخاب ما و اختیار ما سرنوشت ساز است، قانون تلاش و کوشش و قانون کار است؛ و اینکه انسان باید در زندگی فعال باشد. به هر اندازه می تواند تلاش و کوشش داشته باشد. هم برای دنیا و هم برای آخرت. دنیایش را فدای آخرت نکند و آخرتش را فدای دنیا نکند و برای هر دو تلاش و کوشش و فعالیت داشته باشد به هر اندازه که می تواند. و این تلاش و کوشش در ناموس طبیعت خیلی تأثیر دارد و من جمله در انسان.

انسانی که تنبل باشد، انسانی که پر خواب باشد و پراستراحت باشد از نظر اسلام مبعوض ترین افراد پیش خداست. لذا روایتی هست که خیلی ارزنده است. می فرماید: «ابغض الناس عند الله البطالون» [۱] مبعوض ترین افراد پیش خدا کسی است که تنبل باشد و عمرش را به بطالت بگذراند. «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لِيُبْعِضَ الْعَبْدَ التَّوَامَ» [۲] مبعوض ترین افراد پیش خدا کسی است که زیاد به خواب رود. خواب باید باشد، اما به اندازه باشد. کم خوابی مرض است و باید نباشد و پر خوابی هم مرضش بالاتر است و باید نباشد و این روایت می فرماید مبعوض ترین افراد پیش خدا کسی است که خیلی بخوابد. «أَبْغَضَ النَّاسُ عِنْدَ اللَّهِ الْأَكُولَ» [۳]، مبعوض ترین افراد پیش خدا کسی است که خیلی بخورد. اگر نخورد نمی شود و اگر ضعف عمومی گرفت از همه چیز وامی ماند.

اگر خیلی بخورد مرض امروز پیدا می شود که در ایران بسیاری از مردم چاق هستند. و این روایت می فرماید مبعوض ترین افراد پیش خدا کسی است که خیلی بخورد. اگر بخورد سنگین می شود و چاق می شود و اعضا از کار می افتد و بالاخره آدم چاق نمی تواند به وظیفه عمل کند. این روایات از پیغمبر اکرم «صلى الله عليه وآله وسلم» و ائمه است و عند الله است. مبعوض ترین افراد پیش خدا آدم های تنبل هستند. مبعوض ترین افراد پیش خدا آدم های پر خواب هستند. مبعوض ترین افراد پیش خدا آدم های پر خور هستند. باید پر خور و پر خواب نباشد و در کارهایش جدی باشد هم برای دنیا و هم برای آخرت. گفتم روایت داریم که حتی امام صادق «سلام الله علیه» می فرماید: «لیس منا»؛ [۴] شیعه نیست و از ما نیست کسی که دنیایش را فدای آخرت یا آخرتش را فدای دنیا کند. در دنیا باید آدم فعال باشد.

وصیت نامه امام دوم «سلام الله علیه» وصیت نامه عجیبی است و به خود امام دوم می خورد. در حساس ترین مواقع یعنی دم مرگ این وصیت را کرده است. در بین این وصیت آوردند: «وَأَعْمَلُ لِدُئِيكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَ أَعْمَلُ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا» [۵]

برای دنیا فعال باش، مثل کسی که همیشه می خواهد در دنیا بماند. کوشا و محکم و کارهای ارزنده و پاینده باشد. برای آخرت هم کوشا باش به اندازه ای که امشب شب اول قبرت است. اگر کسی بداند امشب شب اول قبرش است، چقدر برای آخرتش کوشاست، پس همیشه برای آخرت کوشا باش. برای دنیا خیلی کوشا باش و برای آخرت هم خیلی کوشا باش. دنیا را فدای آخرت نکن و آخرت را فدای دنیا نکن.

این حرف ها خیلی ارزنده است. روایتی از امام رضا (ع) داریم که به شاگردانشان می فرماید روایات ما را برای مردم نقل کنید تا شیرینی کلام ما را بچشند و تمایل به ولایت پیدا کنند. [۶] انصافاً انسان روایت بخواند و مطالعه کند و به روایت عمل کند، این روایت ها خیلی بالاست. در زیارت جامعه کبیره که آقا امام زمان فرمودند: «نِعْمَتُ الزِّيَارَةِ» [۷] این زیارت خوب است، در آن زیارت می فرماید: «كَلَامُكُمْ ثَوْرٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكُمْ التَّقْوَى وَ فِعْلُكُمْ الْخَيْرُ» [۸]

آقا این روایات شما نور است. این روایات شما ارشاد است و این روایات شما دنیا و آخرت دارد. همین دو سه روایتی که من راجع به تلاش و کوشش خواندم، ببینید که چقدر پرمعناست.

ما باید به هر اندازه می شود کار کنیم و آن هم کار ریشه دار و مفید و اقتصادی و الان اقتصاد ما مریض است و ما بیکار زیاد داریم و مصیبت خیلی بزرگ است.

در استان اصفهان بسیار بیکار داریم و این یعنی اقتصاد مریض. در سرتاسر بیش از پانزده میلیون بیکار داریم. قدری بالاتر کسانی که تلاش و کوشش می کنند و درس می خوانند تا دیپلم و لیسانسی بگیرند، برای اینکه در اداره رود و دو سه ساعتی آنجا بنشیند. در این سی و پنج ساله ما باید خودکفا شده باشیم. الان هواپیمای ما که می خواهد حرکت کند یک شبانه روز یا شش ساعت تأخیر دارد و تأخیر برای اینست که نه هواپیما هست و نه قطعات هست. این تحریم اقتصادی پدر همه را درآورده است. قطعات به ما نمی دهند و وقتی به ما قطعات ندهند در همه چیز لنگیم. ما در این سی و پنج ساله باید خودکفا شده باشیم. چه

چیز ما از غربی‌ها کمتر است! آیا استعداد و عقل و جُربزه ما کمتر است! چرا ما باید در این سی و پنج ساله خودکفا نشده باشیم؟ همه ما تقصیر داریم.

مثلاً یک خیابان درست می‌کنند و هزار مغازه در این خیابان درست می‌کنند، این مغازه‌ها به چه دردی می‌خورد. ده تا از مغازه‌ها کافی است و در مابقی آقا دم مغازه نشسته و جنس‌های مردم را آورده و فردا هم ورشکسته می‌شود و در مغازه را می‌بندد. این کار اقتصادی نیست و کار اقتصادی یعنی صنعت. کار اقتصادی یعنی تولید. کار اقتصادی یعنی خودکفایی. این غربی‌ها در صد سال و دویست سال قبل یک مشیت وحشی بودند، اما تلاش و کوشش و کار مفید داشتند و الان رساندند به اینجا که اختراع دارند. خیال نکنید آنها استعداد دارند، بلکه استعداد ما بیشتر است. این حرف‌های من نیست، بلکه خودشان می‌گویند و در این باره کتاب‌هایی هم نوشتند. انگلیسی‌ها و امریکائی‌ها کتاب نوشتند که استعداد ما خیلی عالیست و فهم و شعور ما خیلی عالیست و ما اگر بخواهیم اختراع کنیم، مایه و جُربزه آن را داریم اما علی‌کل حال وضعمان به اینجا رسیده که در همه چیز لنگیم.

این اقتصاد مقاومتی چیز خوبی است. اولش اینست که باید تولید داشته باشیم. یعنی از نظر حبوبات احتیاج به خارج نداشته باشیم. اما وضع ما رسیده به اینجا که جنس‌های چینی و برنج هندوستان، خوراک و پوشاک و مسکن و ازدواج ما شده است. ما از هر نظر بالا هستیم، اما تنبلیم. کارهای اداری و مغازه داری و کارهایی داریم که خیلی صدمه نداشته باشد. اما باید تلاش و کوشش باشد. بالاترین حالات در پیش خدا اینست که انسان در اثر کار خسته شده باشد. این خستگی خیلی پیش خدا لذت دارد.

یک خانم به راستی اگر بخواهد کار مفید کند و نه این وضعی که الان داریم و خانم ده بیست سال درس بخواند و بعد هم بالاخره یک اداره پیدا کند و در اداره چه خبرهاست، الان مورد بحث ما نیست. این کار نیست و کار خانم اینست که در اثر بچه‌داری و شوهرداری و خانه‌داری خسته شده باشد. بهترین حالات اینست.

«جَهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ» [9] جهاد خانم اینست که از کار در خانه خسته شده باشد. خانه‌داری و بچه‌داری مشکل است و اگر به راستی بخواهد یک بچه سالم تحویل جامعه دهد، مشکل است. شوهرداری مشکل است اگر به راستی بخواهد شوهر را نیرو دهد و بخواهد وقتی رفع خستگی‌های شوهر می‌شود رفع غم و غصه‌های او هم بشود. صبح سرحال و آماده سر کار رود و زرنگی خانم باعث این شده است. شوهرداری مشکل است، اما ثواب جبهه دارد. در اثر شوهرداری ثواب جبهه دارد و در اثر بچه‌داری و خانه‌داری هم ثواب جبهه دارد.

علی‌کل حال این اسلامی که ما پیاده کردیم، اسلام عزیز نیست و از خودمان درآوردیم و درست کردیم. تلاش و کوشش و کار مفید و رفع فقر از جامعه، اقتصاد سالم است. اگر ما تلاش و کوشش داشتیم، اقتصاد سالم داشتیم. در اثر تنبلی‌ها کارمان رسیده به اینجا که اقتصادمان مریض است و لذا ما هم محتاج شده‌ایم به برنج‌های هندوستان یا به جنس‌های بد چین. این اقتصاد مقاومتی یعنی خودکفا در همه چیز باشیم و تولید داشته باشیم و اصلاً واردات نداشته باشیم، اما هم در اقتصاد ما و در غیراقتصاد ما می‌گویند باید صادرات داشته باشید. باید گندم صادر کنید و برنج صادر کنید. مثلاً اگر ما به راستی میوه نخوریم، یعنی به هراندازه که داریم بخوریم و اگر نداشتیم نخوریم.

آن وقت‌ها پرتقال بخور و میوه بخور و میوه در جلسه نبود. اما الان بخور و از مصر با آن دشمنی‌ها و نکبت‌بازی‌هایش پرتقال وارد کن و در مقابل یک آدم عادی بخورد. همه اینها غلط است و با اسلام سازگار نیست. ما اگر پرتقال داریم می‌خوریم و اگر موز داریم می‌خوریم و اگر نداریم، نمی‌خوریم.

ما باید ماشین صادر کنیم و اتومبیل نمره اول صادر کنیم، اما در اثر تنبلی و ندانم کاری و در اثر اقتصاد مریض اتومبیل‌هایی درست می‌کنیم که اصل آن از غربی‌هاست و بعد هم آتش می‌گیرد و اگر صاحبش را نسوزاند خودش می‌سوزد. این اقتصاد نیست. اصلاً ما ماشین برای چه می‌خواهیم!

من یادم نمی‌رود اول طلبگی در مسجدسید کوچه شیخ‌ها نشسته بودم. مرحوم آقای مفید هم یکی از علمای بزرگ و از مدرسین بزرگ بود و در همان کوچه بودند. آقای مفید به من خیلی علاقه داشتند و من شاگرد ایشان بودم و به ایشان خیلی ارادت و علاقه داشتم. من و آقای مفید می‌خواستیم صبح به صبح با هم به درس برویم و ساعت هشت باید مدرسه بودیم. ساعت هفت و نیم از خانه بیرون می‌آمدیم و قدم زنان و حرف زنان و با نشاط به مدرسه صدر می‌رسیدیم.

درس‌ها را می‌خواندیم و کارهایمان را می‌کردیم تا نیم ساعت به ظهر. دوباره از بازار قدم زنان می‌آمدیم. هم راه رفته بودیم و هم احتیاج به ماشین نداشتیم و هم تفریح کرده بودیم و هم سالم بودیم برای اینکه روح سالم در بدن سالم است. آن وقت‌ها تاکسی و غیره نبود و آقای بازاری نیم ساعت قبل از خانه حرکت می‌کرد و به بازار می‌رسید و بعد هم نماز ظهر و عصر را در بازار می‌خواند و مثلاً شب قدم‌زنان به خانه می‌آمد. هم راه رفته است و هم احتیاج به کسی نداشته است. اما حال این ماشین‌های آخرین سیستم هست و هرکه هرچه بتواند تجمل‌گرایی می‌کند و این تجمل‌گرایی‌ها حرام است.

شعر خوبی هست: **إِنَّ الشَّبَابَ وَالْقِرَاعَ وَالْجِدَّةَ مَقْسَدَةٌ لِلْمَرْءِ أَيُّ مَقْسَدَةٍ [10]**

بی‌کاری و جوانی و پولداری ناگهان می‌رساند به آنجا که چه مفاسد اخلاقی هست. الان ما مفاسد اخلاقی زیادی داریم و این در اثر تنبلی‌ها و پرخوری‌ها و تجمل‌گرایی‌هاست. تجمل‌گرایی نباشد آنگاه ببینید چقدر صاف می‌شود. تجمل‌گرایی نباشد و رسیدگی به زیردستان باشد، آنگاه اقتصاد صددرصد درست می‌شود. تجمل‌گرایی نباشد و به جای تجمل‌گرایی رسیدگی به فقرا و ضعفا و درماندگان و بیچاره‌ها باشد؛ آنگاه همه خانه‌دار می‌شوند و یک بی‌خانه پیدا نمی‌شود. همه در رفاه می‌شوند و یک محتاج پیدا

نمی‌شود. همه شاد می‌شوند و زندگی منهای غم و غصه می‌شود و زندگی منهای دلهره و اضطراب‌خاطر و نگرانی می‌شود. پس باید اسلام پیاده شود. وقتی به راستی بخواهیم اقتصاد مقاومتی را پیاده کنیم، دولت ما باید مستقل باشد. الان دولت ما دولت نفتی است. اگر نفت بفروشد کارهایی درست می‌شود و مجبور است که دولت را بگرداند. نفت برای این حرفه نیست، بلکه ذخیره است. امریکائی‌ها خیلی نفت دارند، اما یک بشکه نفت استخراج نمی‌کنند و نفت را از سعودی‌ها تأمین می‌کنند. به سعودی‌ها می‌گویند آیا می‌خواهید نوکر ما باشید، در روز ده میلیون بشکه نفت مجانی به ما بده تا قبول کنیم که نوکر ما باشی. اما الان زندگی ما روی نفت می‌گردد. نفت ذخیره است و برای نسل آینده است. در اثر تنبلی کارمان به اینجا رسیده است. مال مردم‌خوری است. یک دفعه اجحاف و دزدی می‌کند و یک دفعه نفت آینده را می‌خورد. مقداری از نفت از ماست و مابقی برای نسل آینده است. خاورمیانه اینگونه جلو رود یعنی قارون‌های خلیج فارس و من جمله ما اینطور جلو رویم، چند سال آینده نفت نیست و خشک می‌شود. آیا الان که دولت نفتی هستیم اینقدر فقیر و بیچاره داریم و اگر این را هم نداشته باشد، چه می‌شود. اما امریکائی‌ها می‌گویند برای نسل آینده است و الان یک بشکه نفت استخراج نمی‌کنند، اما نفت مثل آب از همه جا در امریکا و دنیای غرب سرازیر است. به جای آن هم این ماشین‌ها و تجمّل‌ها و این اوضاع شده است. سابقاً وضع خیلی خوب بود و تلاش و کوشش هم خیلی خوب بود. تلاش و کوشش علمی خیلی خوب بود و تلاش و کوشش اقتصادی خیلی خوب بود و تلاش و کوشش راه رفتن خیلی خوب بود و تلاش و کوشش در خوراک و پوشاک و مسکن و ازدواج به حدّ توسّط خیلی خوب بود. قرآن روی این حرف من خیلی حرف دارد. همه شما می‌دانید در قرآن این آیه شریفه زیاد آمده است: «الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» [۱۱] و کم پیدا می‌شود که فقط «الَّذِينَ آمَنُوا» باشد. معمولاً مفسرین معنا کردند که «الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» یعنی نماز بخوان، یعنی روزه بگیر و خمس بده و زکات بده و به حج برو اما یک معنا بالاتر از اینهاست و آن کار شایسته است. کار شایسته گاهی برای آخرت است پس نماز بخوان و گاهی برای دنیا است پس عَمَلْکِی کن و صنعت کن و کار برای دنیا کن تا احتیاج نداشته باشیم. باید «عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» را اینطو معنا کرد. یعنی قرآن سرتاپا می‌گوید کار و تلاش و کوشش. هم برای دنیا و هم برای آخرت و هر دو عمل صالح است در مقابل رباخوری و رشوه‌خواری و در مقابل دزدی‌ها و در مقابل استکبار و بلعیدن مملکت‌ها. اینها عمل صالح نیست و بدبختی و دزدی است. اما کار کنید عمل صالح است. کار ثواب جبهه دارد. از هر چیزی بالاتر، کار است و ثواب جبهه دارد: «الْكَافُ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» [۱۲]

هرکسی عرق بریزد برای زن و بچه، ثواب جبهه دارد. هر خانمی عرق بریزد برای اینکه خانه آماده برای افراد صالح و شایسته و برای شوهر و برای اینکه خانه تمیز باشد و بانشاط خانه‌داری و شوهرداری و بچه‌داری کند، ثواب جهاد فی سبیل الله دارد. لذا عمل صالح که در قرآن در بیش از دویست جا آمده است ما نباید معنا کنیم و بگوییم عمل صالح یعنی کارهای آخرتی. در ردیف کارهای آخرتی، کارهای دنیا است. فعّال باشیم و وقتی فعّال شدیم با قدرت می‌شویم و وقتی فعّال شدیم، اقتصادمان از خودمان می‌شود و استقلالی می‌شود و وقتی فعّال شدیم، احتیاج به غربی‌ها نداریم. اسلام می‌گوید اگر داری مصرف کن و اگر نداری، هیچ.

این جمله خیلی بالاست و اصلاً اقتصاد مقاومتی یعنی همین. هرچه خودت ایجاد می‌کنی، همان را مصرف کن. گندم تولید می‌کنی، گندم مصرف کن و گرنه جو مصرف کن یا برنج مصرف کن و اگر نه به هراندازه که می‌شود. و اما آنچه نداری به دیگران رو بزنی و وارد کنی، این اقتصاد مقاومتی نیست و تو را بدبخت و بیچاره می‌کند. اقتصاد مقاومتی خیلی ارکان دارد. رکن اولش همین تولید است. رکن دومش استقلال است و اینکه وابسته به کسی نباشیم. رکن سوّمش قانون مواسات است. و بالاخره اقتصاد ما مفید برای زندگی ماست. الان اقتصاد ما اینگونه است که همه را غم‌دار و غصه‌دار و نگران کند.

پس باید تلاش و کوشش باشد و این تلاش و کوشش در انتخاب ما برای سعادت تأثیر بالایی دارد. این قانون پنجم که الان شروع کردم از چهار قانونی که گذشت خیلی مهم‌تر است و اسلام بیشتر به آن اهمیت داده است و ما هم باید خیلی مواظب باشیم. ما دو نسلی هستیم و هم قبل را می‌دانیم و هم حال را. می‌دانیم که وضع الان خیلی بد است و قبل خیلی خوب بود و زندگی عالی و بانشاط بود و همه در رفاه بودند در اثر کار و تلاش و کوشش و قناعت. تجمّل‌گرایی نبود و قناعت به جای آن بود. رسیدگی به دیگران بود و احتیاج نداشتن به صورتی که دیگران ارباب ما نباشند.

پانوشته‌ها؛

[۱]. ر. ک: بحار الانوار، ج ۱۳، ص ۳۵۴.

[۲]. من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۹.

[۳]. ر. ک: مجموعه ورام (تنبیه الخواطر)، ج ۱، ص ۱۰۰.

[۴]. من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۹.

[۵]. کفایة الأثر، ص ۲۲۷.

[۶]. عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۳۰۷.

[۷]. بحار الانوار، ج ۱۰۲، ص ۱۱۳.

[۸]. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۶۱۶.

[۹]. الکافی، ج ۵، ص ۹.

[۱۵]. شرح نهج البلاغة، ج ۳، ص ۳۴۰.

[۱۶]. ر. ک: البقره، ۲۵، ۸۲، ۲۷۷؛ آل عمران، ۵۷؛ النساء، ۵۷، ۱۲۲، ص ۱۷۳ و...

[۱۷]. الکافی، ج ۵، ص ۸۸.